

Wspomnienia

Profesor Stanisław Nowak urodził się 21 grudnia 1945 r. w Zbąszyniu.

Podczas nauki w szkole podstawowej i średniej równocześnie uczęszczał do szkoły muzycznej w klasie fortepianu.

Po ukończeniu liceum w Wolsztynie w 1963 r. pracował jako sanitariusz w Klinice Neurochirurgii Akademii Medycznej w Poznaniu. Od tego czasu neurochirurgia stała się jego życiową pasją. W 1964 r. rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej. Dyplom lekarza otrzymał w 1970 r. W 1969 r. zawarł związek małżeński z Krystyną Czechanowską, koleżanką z roku (lekarzem neurologiem). Ich syn Bartosz jest lekarzem stomatologiem, a Marcin historykiem. Podczas studiów swoje zainteresowania neurochirurgią poszerzał w Studenckim Kole Naukowym, którego był współzałożycielem i przewodniczącym. Staże poddyplomowe odbył w Szpitalu Miejskim im. J. Strusia. Od 1 stycznia 1971 r. rozpoczął specjalizację z neurochirurgii, przechodząc przez wszystkie szczeble edukacji zawodowej i naukowej pod opieką profesora Feliksa Tokarza. W 1976 r. uzyskał stopień doktora medycyny na podstawie rozprawy doktorskiej „Badania echopulsacji wad naczyniowych w zakresie unaczynienia tętnicy szyjnej wewnętrznej”.

W 1978 r. uzyskał II stopień specjalizacji z neurochirurgii i etat akademicki asystenta, a w 1981 r. etat adiunkta. Od 1983 r. pełnił obowiązki ordynatora oddziału diagnostycznego oraz obowiązki zastępcy kierownika kliniki. Po śmierci prof. Feliksa Tokarza w październiku 1991 r. doktorowi Nowakowi powierzono obowiązki kierownika Katedry i Kliniki Neurochirurgii.

W dalszym etapie rozwoju naukowego przedmiotem zainteresowania doktora Nowaka były guzy linii środkowej i układu komorowego.

16 marca 1994 r. na podstawie dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej „Guzy i zmiany ekspansywne komory III mózgu oraz struktur otaczających. Problemy diagnostyczne i operacyjne” otrzymał stopień doktora habilitowanego nauk medycznych.

W maju 1995 r. został powołany przez Rektora AM do pełnienia funkcji kierownika Katedry i Kliniki Neurochirurgii. 1 czerwca 1997 r. otrzymał stanowisko profesora nadzwyczajnego, a 6 kwietnia

2001 r. z rąk prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego odebrał tytuł naukowy profesora nauk medycznych. W listopadzie 2008 r. został mianowany na stanowisko profesora zwyczajnego. Dorobek naukowy profesora obejmuje 343 prace, w tym 162 prac oryginalnych, 29 poglądowych oraz 18 rozdziałów zawartych w opracowaniach książkowych.

Jako nauczyciel osiągnął wiele sukcesów, szczególną satysfakcję sprawiało mu nauczanie studentów i rezydentów. Wykszolił 7 neurochirurgów z II stopniem i 2 z I stopniem specjalizacji. Był promotorem 6 doktoratów, patronem trzech przewodów habilitacyjnych oraz licznych prac magisterskich i licencjackich, recenzentem przewodów doktorskich i habilitacyjnych. Za działalność dydaktyczną otrzymał nagrodę zespołową dydaktyczną JM Rektora w roku akademickim 1998/1999.

Profesor Nowak zaangażowany był także w organizację i prowadzenie kursów, szkoleń i wykładów dla lekarzy w ramach Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego i Polskiej Szkoły Neurochirurgii, a także szkoleń dla pielęgniarzek organizowanych przez Poznański Ośrodek Doskonalenia Kadr Medycznych.

Zdolności organizacyjne Profesora nie ograniczały się tylko do działalności naukowej i dydaktycznej. Ujawniły się w wielu innych obszarach, jak chociażby w wieloletniej pracy Konsultanta Regionalnego i Wojewódzkiego w dziedzinie neurochirurgii, przewodniczącego Oddziału Wielkopolskiego Polskiego Towarzystwa Neurochirurgów, członka Zarządu Głównego PTNCh. Był też współzałożycielem i prezesem Fundacji na rzecz Neurochirurgii im. Profesora Feliksa Tokarza, dzięki której zwiększyły się możliwości

zakupu wyposażenia sal operacyjnych kliniki i pogłębiania wiedzy młodych neurochirurgów na szkoleniach i kursach zagranicznych. Od 1999 r. Prof. Nowak był członkiem Wydziału Lekarskiego Komisji Medycyny Doświadczalnej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauka, a w latach 2005–2015 jej przewodniczącym.

Będąc kierownikiem Kliniki, zorganizował działania, które doprowadziły do remontu i modernizacji bloku operacyjnego i oddziału pooperacyjnego. W 1998 r. był organizatorem Kongresu Polskiego Towarzystwa Neurochirurgów z udziałem licznych gości zagranicznych.

W 1999 r. prof. Nowak był inicjatorem i współorganizatorem „Wielkopolskich Dni Neurochirurgii”; w tym roku konferencja odbyła się po raz 18. Owocem tych spotkań było czasopismo (rocznik) o nazwie „Neuroskop”, którego był redaktorem naczelnym. Ostatni numer rocznika z powodu trudności finansowych ukazał się w 2012 r. Za całokształt działalności organizacyjnej w 2005 r. otrzymał od marszałka województwa wielkopolskiego tytuł „Menadżera Najwyższej Jakości”.

Do szczególnych osiągnięć prof. Nowaka należy zaliczyć wprowadzenie od 2000 r. metody leczenia endowaskularnego wad naczyniowych mózgu. Klinika poznańska stała się wiodącym ośrodkiem leczenia tętniaków naczyń mózgowych tą metodą nie tylko w Polsce (największy kontrakt), lecz także w Europie. Był inicjatorem i współorganizatorem w 2006 r. Poznańskich Dni Neurochirurgii i Neuroradiologii. W tym roku w październiku odbędzie się 10. spotkanie. Dlatego nastąpiło poszerzenie nazwy Oddziału Neurochirurgii i Neurotraumatologii na Oddział Kliniczny Neurochirurgii Neurotraumatologii z Pododdziałem Leczenia Chorób Naczyniowych CUN.

W ostatniej dekadzie zainteresowania prof. Nowaka dotyczyły badań nad zastosowaniem genowej terapii w glejakach o wysokiej złośliwości. Był współinicjatorem współpracy z zespołem badawczym Instytutu Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii Nauk. Dzięki znakomitym rezultatom badawczym zespół otrzymał Nagrodę Naukową Miasta Poznania. Klinice przyznano w ramach „Programu wspierania infrastruktury badawczej w ramach Funduszy Nauki i Technologii Polskiej” środki na „Wyposażenie aparaturowe do

badania klinicznych w zakresie molekularnego leczenia złośliwych nowotworów ośrodkowego układu nerwowego u ludzi dorosłych”. Z funduszy tych pozyskaliśmy: śródoperacyjny rezonans magnetyczny, mikroskop operacyjny zestaw do neuronawigacji, endoskopii i ramę stereotaktyczną do planowania zabiegów w trudno dostępnych i głębokich strukturach mózgowia. To wyposażenie pozwoliło na przeprowadzenie w tym roku już 4 implantacji stymulatorów struktur głębokich mózgu (DBS) u pacjentów z chorobą Parkinsona.

Poza medycyną pasjonowała go muzyka, żeglarstwo i turystyka. Zafascynowany był Skandynawią. Wielokrotnie podróżował samochodem po Szwecji, Norwegii i Finlandii. Wolny czas spędzał z rodziną w domu nad jeziorem. Lubił spacerować z wnuczką, którą uczył gry na fortepianie i żeglowania.

Profesor Nowak od wielu lat zmagał się z chorobami. Jako chory zachowywał się tak, aby nie zwracać niczyjej uwagi na swoje dolegliwości i cierpienie. Los nie oszczędził mu kolejnych ciosów. Największą tragedią była amputacja kończyn, wyłączająca go z pracy chirurga. Pomimo kalectwa, poruszając się na wózku, kierował kliniką, prowadził zajęcia ze studentami, wykłady na kursach podyplomowych. W kwietniu 2015 r. prof. Nowak zorganizował konferencję naukową *Modern Technologies in Neurosurgery* połączoną z otwarciem sali operacyjnej z rezonansem śródoperacyjnym z udziałem władz uczelni i dyrekcji szpitala.

W czasie wieloletniego kierowania Katedrą i Kliniką aż do ostatnich dni życia aktywnie uczestniczył w naszych codziennych obowiązkach naukowych oraz dydaktycznych, mimo że zdawał sobie sprawę z tego, co niesie rzeczywistość.

Dziękujemy Ci za to Profesorze.

Profesor zmarł w otoczeniu rodziny 9 stycznia br. Współpracownicy kliniki, przyjaciele i społeczność akademicka pożegnała Śp. Profesora Stanisława Nowaka podczas mszy świętej i pogrzebu, który odbył się 14 stycznia na cmentarzu parafialnym przy ul. Borówkowej w Suchym Lesie.

Cześć Jego pamięci!

PROF. DR HAB. WŁODZIMIERZ LIEBERT